

POSTANOWIENIE

25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 25 lipca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa K. M.

przeciwko P. M.

o rozwód,

na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Siedlcach

postanowieniem z 22 maja 2024 r., I C 334/24,

o oznaczenie sądu właściwego do rozpoznania sprawy,

odmawia oznaczenia sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 22 maja 2024 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach, z urzędu w trybie art. 45 § 2 k.p.c. z uwagi na niemożność ustalenia właściwości miejscowej sądu w świetle okoliczności faktycznych sprawy – stałe zamieszkiwanie pozwanego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej - wystąpił do Sądu Najwyższego o oznaczenia sądu, przed który należy wytoczyć powództwo.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oznaczenie przez Sąd Najwyższy, w trybie art. 45 k.p.c., sądu właściwego do rozpoznania powództwa o rozwód, będzie uzasadnione dopiero w razie uznania, że w okolicznościach faktycznych sprawy nie jest możliwe ustalenie właściwości

miejscowej sądu na podstawie art. 41 k.p.c. Przyczyny uzasadniające oznaczenie sądu w oparciu o art. 45 k.p.c. powinny być wykazane w wystąpieniu sądu – wyłącznie w uzasadnieniu postanowienia. Bez sporządzenia uzasadnienia Sąd Najwyższy nie jest bowiem w stanie przeprowadzić oceny zasadności wystąpienia z żądaniem wskazania sądu właściwego miejscowo (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 stycznia 2021 r., I CO 155/20, z 29 maja 2018 r., III CO 56/18; z 1 czerwca 2015 r., III CO 37/15 i z 13 listopada 2007 r., III CO 17/07).

Kryteriami wyznaczającymi właściwość miejscową sądu w sprawach ze stosunku małżeństwa, w obecnym brzmieniu art. 41 k.p.c., w pierwszym rzędzie są ostatnie miejsce zamieszkania małżonków w okręgu tego samego sądu, jeżeli przynajmniej jedno z małżonków ma nadal w okręgu tego sądu miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy – wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma – sąd miejsca zamieszkania powoda. W konsekwencji dopiero w razie stwierdzenia, że żadna ze stron nie przebywa z zamiarem stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 25 k.c.) lub poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej ma miejsce zwykłego pobytu, uzasadnione będzie oznaczenie przez Sąd Najwyższy, w trybie określonym przez art. 45 k.p.c., sądu, przed którym należy wytoczyć powództwo.

W zakresie dotyczącym przesłanek istotnych przy ustalaniu właściwości miejscowej ze stosunku małżeństwa, należy wskazać, że z części wstępnej pozwu o rozwód z 25 stycznia 2024 r. wynika, iż powódka K. M. oznaczyła jako swoje miejsce zamieszkania S., a jako miejsce zamieszkania pozwanego P. M. (Niemcy). W uzasadnieniu pozwu zaznaczono, że małżonkowie mieszkali w miejscowości K., wskazano również, że małoletnia córka mieszka z powódką oraz że pozwany – błędnie określony w treści jako powód – od kilku lat mieszka i pracuje za granicą (k. 3-4 akt sprawy).

Sąd Okręgowy w Siedlcach nie sporządził uzasadnienia swojego postanowienia odrębnie, jedynie w komparycji wskazał podstawę prawną swego wystąpienia (art. 45 § 2 k.p.c.) oraz jako przyczynę niemożność ustalenia właściwości miejscowej sądu w świetle okoliczności faktycznych sprawy – stałe

zamieszkiwanie pozwanego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. W świetle akt sprawy oraz brzmienia art. 41 k.p.c., takie ogólne sformułowania nie uzasadniają dostatecznie wystąpienia. Trzeba podkreślić, że ustalenie właściwości miejscowej w sprawie o rozwód możliwe jest w oparciu o trzy kryteria (przesłanki) kolejno określone w tym przepisie. Tymczasem w wystąpieniu sądu można co najwyżej uznać, że wskazano tylko na brak pierwszej i drugiej przesłanki. Zaistnienie przesłanki trzeciej (według zamieszkania powoda – *in casu* powódki) nie wynika z akt sprawy, a brak uzasadnienia uniemożliwia ustalenie przyczyny jej wystąpienia. Brak było więc podstaw, aby na podstawie art. 45 k.p.c. Sąd Najwyższy oznaczył sąd, przed który należy wytoczyć powództwo.

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji.

[SOP]

[ms]